

Mæla til arbeiðsskapandi tiltøk á flakavirkjum

Sjálvstýrisflokkurin hevur lagt uppskot á ting, sum forir við sær, at tryggja arbeiði hjá fólki, sum arbeiða í flakavinnuni. Óbeinleidis hevur føroyski skattgjaldarin gildið fyrri arbeiðspláss í øðrum londum nóg eingi, meðan stóðid undir fólki í flakavinnuni her á landi verður máað burtur, sigur Lasse Klein, sum legði uppskotið fram á ting seinasta friggjadag

Í viðmerkingunum verður sagt:

Støðan í flakavinnuni

Eitt hótandi arbeiðsloysi, eisini innan flakavinnuna hevur tikið seg upp her á landi. Tey 2.000 til 2.500 fólkin, sum arbeiða í flakavinnuni, hava higartil í ár fingið nóg minni burtur úr enn undanfarin ár. Hetta hóast nógðin, sum kemur upp á land, ikki er minkað.

Tað eru ymsar orsøkir til hetta, fyrri tað fyrsta er arbeiðsgongdin á virkjunum effektiviserað heilt munandi. Fiskurin er ikki meir enn komin á keikantin, áður enn fiskurin er arbeiðdur undan. Fyrri tað næsta, tí farið er yvir til at flyta ótilvirkað fisk beinleidis av landinum, umframt fesk, ísað flak í stórum nógðum.

Hetta hevur longu ført við sær arbeiðsloysi og lønarviðurskurð innan flakavinnuna. Tað er ikki óvanligt at hoyra frá fólki, sum arbeiða í hesi vinnu, at tey ikki hava vunnið meira enn millum kr. 30.000,00 og kr. 35.000,00 higartil í ár.

Henda gongdin kann ikki halda fram, tí sum støðan er loysir tað seg ikki at arbeiða í hesi vinnu, men tað, sum ger støðuna uppaftur truplari, er at hesi fólk ongan annan arbeiðsmøguleika hava.

Neyðugt er tí at seta tiltøk í verk beinanvegin, sum føra við sær, at tann peningur, sum tað almenna letur í studningi í størri mun kemur samfelagnum til góðar.

Tey seinnu árin er støðan vorðin tann, at av náttúrligum orsøkum hevur einki arbeiði verið í flakavinnuni tveir mánaðir av árinum orsakað av ringum veðri. Í nýggja fiskivinnuuppritinum verður lagt upp til, at virkini skulu leggja stilt ein mánað av sumrinum, og tað er ikki óvanligt soleiðis sum støðan er í dag, at so hvørt tað liður út á vikuna, t.d. mikudag og

hósdag, at arbeiðið gerst minni, og arbeiðsfólkin verða koyrd til hús.

T.v.s. at roknast kann í framtíðini við einum arbeiðsloysi fyrri fólkið í flakavinnuni upp til triggjar og fyra mánaðir á hvørjum ári, um eingi tiltøk verða sett í verk.

Tí er neyðugt bráðfeingis við eini umlegging av studningsviðurskiptinum, sumi størri mun forir við sær at tryggja arbeiðið hjá fólki, sum arbeiða í hesi vinnu alt árið.

Galdandi studningsskipan

Eftir galdandi skipan er einki til hindurs fyrri at fiskur liggur og rotnar á virkinum, enná verður gjørdur til minkafóður ella verður burturbeindur á ósemiligan hátt. Orsøkin er uttan iva tann, at studningurin fellur til gjaldingar tá fiskurin er avreiddur, og tykist hetta at vera størsta brekið við studningsskipanini, sum hon nú er.

Partur av arbeiðsgongdini

Soleiðis sum støðan í dag er, verður ein rættiliga stór nógð av fiskinum, sum kemur upp á land, tilvirkað sum blokkur. Blokkur er og verður ikki

annað enn ein rávøra, og hevur sum slík einki við liðugtgerða vøru at gera, og sum uppá seg hevur givið alt ov litil til samfelagsbúskapin, og í mun til tað, sum verður latið í studningi til hesa vøru av tí almenna.

Orsøkin til ta stóru nógðina av blokki er tann, at tað er einfalt, lætt og ómaksleyst hjá sölufyrirkunum at selja hesa vøru. At henda arbeiðsgongdin gevur minni arbeiði av sær til samfelagið hevur ongan tyding havt á teir, sum verða av, serstakliga sölufyrirkurnar.

Fyrst og fremst er orsøkin tann, at blokkur verður bólkaður upp í tann partin, sum eitur rávøra, og sleppur uttan um tollmúrarnar. Serstakliga gera hesi viðurskipti seg galdandi í sambandi við útflutning til U.S.A. og Bretland. Lídna vøran hevur ikki hesar fyrimunir.

Rávøran verður útflutt m.a. til hesi lond, og verður síðani arbeiðd umaftur, skorin sundur, tilvirkað og pakkað av nýggjum. Óbeinleidis hevur føroyski skattgjaldarin á henda hátt gildið fyrri arbeiðspláss í øðrum londum, meðan stóðid undir fólki í flakavinnuni her á landi verður máað burtur.

Hetta arbeiðið átti sjálvsagt at verið gjørt í Føroyum, á føroyskum virkjum og av føroyskum flakafólki.

Neyðugt við nýggjari skipan

Neyðugt er tí at umskipa alla studningslóggevuna, so allur studningur í framtíðini liggur í søluliðnum, og galdandi má verða, at studningur bert verður latin til fyrsta floks vøru.

Herumframt er neyðugt, at studningur verður latin í mun til tilvirkaða vøru, og studningur kann so hækka so hvørt sum rávøran verður gjørd til lídna vøru.

Treytin fyrri at lata studning átti sostatt at verið m.a. tann:

a) 0 studningur til fisk, sum fer ótilvirkaður av landinum.

b) at lata studning í mun til tilvirkanina av fiski.

Tað kann ikki vera nakar ivi um, at hetta hevði ført við sær, at útflutningsvirðið hevði hækkað munandi eftir stuttari tíð, og at arbeiðið á flakavirkjunum hevði verið meira stóðugt, og fólkið í flakavinnuni hevði veruliga fingið nakað burturúr. Eisini hevði ein slík skipan ført við sær, at bert avmarkaðar nógdir av fiski høvdu farið av landinum ótilvirkaðar.

Tí verður sett fram hetta uppskot til samtyktar.

Álagt verður landsstýrimun:

- 1) at umskipa studningslóggevuna av fiski soleiðis, at studningurin verður lagdur í søluliðið,
- 2) at eingin studningur verður latin til fisk, sum fer ótilvirkaður av landinum,
- 3) at studningur bert verður latin til fyrsta floks vøru,
- 4) at studningur verður latin í mun til tilvirkanina,
- 5) at so hvørt, sum betri prisur fæst fyrri tilvirkaðu vøruna, fellur studningurin burtur ella lutvist burtur,
- 6) at seta eina skjóttarbeiðandi nevnd at arbeiða við hesum spurningum, og at leggja málið til viðgerðar á Føroya lögtingi, tá tingið kemur saman á ólavskoku.

Á Føroya Lögtingi,
tann 18. mai 1990
Lasse Klein

Magna til áminningar

Fyri knøppum mánaði síðani andaðist Magni Magnussen, 33 ára gamal. Vit komu at ganga í sama skúlaflokk frá 9 ára aldri, gjørdust studentar saman og løsu samstundis í Keypmannahavn. Vit kendust sera væl, og vil eg fegin við hesm sleppa at geva Magna eina seinastu heilsan.

Magni var í mangar mátar ein úrmæli ur. Hann var gloggur sum fáur, mestsum spældi seg gjøgnum skúla og lesnað, ið mangan var bert ein viðfáningur við síðuna av øllum teimum itrivum hann annars hevði fyrri. Cand. merc. spælið fekk hægsta karakter og varð givið út sum bók. Kósin varð sett imóti at gerast statsautoriseraður revisor, eitt mál hann við sinum hegni og áráði ivaleyst hevði rokkið, hevði honum verið liv og heilsa lagað. Hann var ein persónur við markantum sjónarmiðum, sum honum ongandi tøvvaði dirvi at verja. Ikki altíð var hann mjúkur at strúka, og tað var eitt eyðkenni fyrri hann, at hann kundi orða seg hvassliga, kvikliga og beinleidis uttan at balla argumentini inn í forlorið uttanumtos, sum hann hevði andstygð fyrri. Hann átti eftir minni... tykki eina sterka og reina kenslu fyrri hvat rangt er og hvat rætt er og hevði brennandi áhuga fyrri øllum, ið rørdist í okkara samfelag. Fyri allar hesar eginleikar var hann høgt virður, eins og hann var sera væl umtóktur fyrri sitt bjarta og fróa sinnalag. Hann hevði eina stóra og breiða vinafjöld, og millum vinfólki setti hann altíð sin serliga dám á samveruna. Annaðhvørt tað var sangur ella skemt ella eitt inspirerað kjak, so megnaði Magni við sinum musikaliteti, hugflogi og sini entusiasmu at gera lutuna nærverandi og ógloymandi, ofta við bæði at geva tónan og at spæla tær virtuosu trillurnar. Men Magni var eisini meir enn alt hetta: hann var ein goður vinmaður, eitt gott menniskja.

Nú Magni er farin siti eg — og eg veit, mong við mær — eftir við tonkum og kenslum, sum tað fer at taka drúga tíð at fáa um endan á. Eg kenni sakn. Sakn eftir at livi allar tær góðu luturnar, vit høvdu saman, um aftur: minni eru nóg, og eg eri langt frá einsamallur um at eiga tey. Og eg kenni beiskeika. Beiskeika um at livið kann vera so eindaleyst og bonkst sum tað visti seg fyrri Magna. Í meir enn einum tridringi av sinum alt ov stutta livi striddist Magni við krabbameinssjúku, sum við jøvnum millumbilum kravdi at hann skuldi leggjast undir skurð ella hava aðra viðgerð. Við ófatilgari megi vann Magni tó ferð eftir ferð á síni sjúku, fótaði sær aftur og helt fram eftir somu leið, næstan sum onki var hent. Hann átti sjáldsamar gávur at lata viljan trina fram um máttloysið og vónina fram um tunglyndið, so sjálvt tann dapprasta lutan kundi vendast til at verða bjørt og skemtilig, eitt sum mangan gjørdi ein lættan um sinnið og bilsnan tí tað óvugta varð væntað. Í hesum stríði var Eyðna, sum øll hesi ár stóð við hansara lið, honum ein avgerandi stuðul, og báðum var fitti sonurin Dánjal Pauli ein stórur uggi. Í felag rúkku tey trí eitt mál fyrri og annað eftir, hóast andstremurin mangan var harður og ómenniskjansliga áhaldandi.

Men eg kenni eisini takksemi. Takksemi fyrri tað Magni hevur lært meg — at tað beinleidis er skonkt í livsins kalik, eru viljin og vónin stør og skjoldur, alfa og omega.

Samkensla mín er hjá tykkum — Dánjal Pauli, Eyðna, pápin, systkin og næstingur.

Sjúrður